

TÜRKİYE'DE TAHIL ÜRETİMİ

Yrd. Doç. Dr. METEHAN YILGÖR

Bandırma İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
Ekonometri Bölümü, Ekonometri Ana Bilim Dalı

Mesude SEYHAN

Bandırma İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Zuhal SEVİM

Bandırma İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

BANDIRMA, Aralık (2013)

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	i
TABLolar	ii
GİRİŞ	iii

TÜRKİYE' DE TAHİL ÜRETİMİ

1. BİTKİSEL ÜRETİM	1
1.1. Hububat Ürünlerinin Değerlendirmesi.....	1
1.2. Buğday.....	2
1.2.1. Türkiye'de Üretim, Tüketim, İthalat, İhracat	2
1.3. Arpa	4
1.3.1. Türkiye'de Üretim, Tüketim, İthalat, İhracat	4
1.4. Çavdar	7
1.4.1. Türkiye'de Üretim, Tüketim, İthalat, İhracat	7
1.5. Yulaf	8
1.5.1. Türkiye'de Üretim, Tüketim, İthalat, İhracat	8
2. TÜRKİYE'DE TAHİL ÜRÜNLERİNİN DEĞERLENDİRMESİ	11
3. BANDIRMA ÜRETİMİ	13
4. TÜRKİYE'DE GÜBRE ÜRETİMİ YAPAN KURULUŞLAR	14
4.1. Bandırma'da BAGFAŞ Gübre Fabrikasının Faaliyet Durumu.....	15
5. BANDIRMA İLÇESİNİN DEĞERLENDİRMESİ	16
SONUÇ	17
KAYNAKÇA	18

TABLolar

Tablo 1. 2002-2012 Yılları Türkiye Buğday Ekim Alanı, Üretimi ve Verimi
Tablo 2. 2012 Yılı Bölgeler Bazında Türkiye Buğday Üretimi (Bin Ton)
Tablo 3. Türkiye Buğday Tüketimi ve Yeterlilik Derecesi
Tablo 4. Türkiye'nin Buğday (Durum Buğday Dahil) İthalat Miktarı
Tablo 5. Türkiye'nin Buğday (Durum Buğday Dahil) İhracat Miktarı
Tablo 6. Türkiye Arpa Ekim Alanı, Üretimi ve Verimi
Tablo 7. Türkiye Arpa Tüketimi ve Yeterlilik Derecesi
Tablo 8. Türkiye'nin Arpa İthalat Miktarı
Tablo 9. Türkiye'nin Arpa İhracat Miktarı
Tablo 10. Türkiye Çavdar Ekim Alanı, Üretimi ve Verimi
Tablo 11. Türkiye Çavdar Tüketimi ve Yeterlilik Derecesi
Tablo 12. Türkiye'nin Çavdar İthalat Miktarı
Tablo 13. Türkiye Yulaf Ekim Alanı, Üretimi ve Verimi
Tablo 14. Türkiye Yulaf Tüketimi ve Yeterlilik Derecesi
Tablo 15. Türkiye'nin Yulaf İthalat Miktarı
Tablo 16. Türkiye'nin Yulaf İhracat Miktarı
Tablo 17. Türkiye Hububat Ürünleri Ekim Alanı, Üretim ve Verim Miktarları
Tablo 18. Türkiye Hububat Tüketimleri ve Yeterlilik Oranları
Tablo 19. Türkiye Hububat Ürünleri İthalat ve İhracat Oranları
Tablo 20. Bandırma'da Tarım Arazisi Dağılımı
Tablo 21. Bandırma'da Tarla Bitkileri Üretimi (2012)
Tablo 22. Bandırma'da Tarımsal Alet ve Makineler (2012)
Tablo 23. Gübre Üretici Kuruluşlar
Tablo 24. BAGFAŞ Üretim
Tablo 25. BAGFAŞ İhracat
Tablo 26. BAGFAŞ Gübre Üretim Kapasitesi (1000 Ton/Yıl)

GİRİŞ

Dünya nüfusundaki artış nedeniyle tüketimin sürekli artması, tarım alanlarının giderek daralması ve küresel iklimdeki bozulmalar dolayısıyla üretimin azalması tarım sektörünü insanlığın geleceği için en stratejik sektör haline getirmiştir. Dünya ekonomisindeki en önemli sektörlerden birisi olan tarım sektörü özelliği gereği “üstü açık bir fabrika” olarak tanımlanmaktadır. Çünkü bu sektör diğer sektörlerle nazaran sosyal, ekonomik, siyasi ve doğal risklerden en çok etkilenen sektördür.

Tarım sektörü, diğer sektörlerden farklı olarak, sürekli kontrol altında tutulması gereken ve planlı üretim yapılması gereken bir sektördür. Dış etkenlerden çok kolay etkilenebilen ve verimliliğini oldukça değiştiren birçok değişken faktörü bir arada bulunmaktadır. Türkiye için tarım sektörü özel önem arz eden bir sektördür. Bunun nedeni ise insanların besin kaynağını sağlaması ve milli gelire yaptığı katkı yanında önemli ölçüde istihdam sağlayan bir sektör oluşudur. Avrupa Birliği’nde tarım çalışanları bir çok devlet yardımı ile çalışmaya ve üretmeye teşvik edilirken Türkiye’de bu destek sınırlı kalmakta hatta bazen tarımla ilgisi olmayan ancak toprak sahibi olan sözde çiftçilere dahi yardımlar yapılabilmektedir. Tarım çalışanları aile içi işçi olarak aile reisine bağımlıdır.

Türkiye genelinde nüfusun fazlalığı, toprağın marjinal kullanım sınırına gelmiş olması, makineleşme ile işgücü fazlalığının açığa çıkması, tarımsal üretimin büyük ölçüde doğal koşullara bağımlılığı, tarımsal ürünlerde ve girdilerde fiyat dalgalanmaları, gelir düzeyinin düşük ve dağılımın dengesiz olması, az topraklı ve topraksız çiftçilerin fazlalığı ile geleneksel ilişkilerin varlığı gibi nedenler sağlıklı ve işleyen bir sosyal güvenlik sisteminin varlığını hem zorunlu kılmakta hem de sistemin oluşturulmasını güçleştirmektedir.

Zengin toprak rezervleri, sulanabilir arazi ve su kalitesinin yüksekliği, bölgesel coğrafya ve iklim özelliklerinin tam uygun olması, Türkiye’de ürün çeşitliliğinin yelpazesini oldukça geniş kılmaktadır. Bununla birlikte, üretimin efektif yapılamaması teknolojik eksiklikler, bilinçsiz tarım uygulamaları, suyun gerekli kullanılmaması, ilaç ve gübre kullanımındaki hatalar ile sektörel gelişmenin küçük ve orta boy işletme boyutlarında kalmasına neden olmaktadır. Buda Türkiye’de tarımcılığı olumsuz etkilemektedir.

TÜRKİYE’DE TAHİL ÜRETİMİ

1. Bitkisel Üretim

Türkiye, özellikle Anadolu tarih boyunca çeşitli uygarlıklara ev sahipliği yapmış bir coğrafyadır. Bu uygarlıklarda tarımsal faaliyetler, bölgenin iklim çeşitliliği nedeniyle çok çeşitli alanlarda yoğun bir şekilde yapılmıştır. Tarımın Türkiye ekonomisindeki önemi nisbi olarak azalmış olmakla birlikte, yurtiçi gıda gereksiniminin karşılanması, sanayi sektörüne girdi temini, ihracat ve yarattığı istihdam olanakları açısından hala büyük önem taşımaktadır. Cumhuriyetin kurulduğu yıl tarım sektörünün GSMH içindeki payı %42.8 iken, 1970’li yıllarda %36.0, 1980 yılında %25, 1990 yılında %16, 2000 yılında %13.5, 2003 yılında %12.6 düzeyine 2012 yılında ise %7,9’ a düşmüştür¹.

Türkiye’de tahıl üretimi, tarım sektörünün olduğu kadar genel Türkiye ekonomisinin de temelini oluşturmaktadır. Bu nedenle tahıl, oldukça geniş bir üretici kitlesini ilgilendirmektedir. Tahıl üretimi dünyada olduğu gibi Türkiye nüfusunun beslenmesinde büyük önem taşımaktadır. Sadece insan beslenmesinde değil, hayvan varlığının yem ihtiyacı olan dane ve saman, tahıl üretimi ile karşılanmaktadır. Tahıl, ekonomik ve sosyal yaşantıda diğer tarım ürünlerine göre daha büyük bir önem ve ağırlığa sahiptir. Ayrıca, ihracat açısından da önem taşımaktadır.

1.1 Hububat (Tahıl) Ürünlerinin Değerlendirmesi

Tahıl ya da hububat genellikle buğdaygillerden hasat edilen ürünlere ve tohumlarına verilen addır. Dünyanın her yerinde yaygın olarak bulunan, yiyecek olarak tüketilen bitki ürünleridir. Günlük hayatta ekmek ve ürünlerinin yapımlarında un halinde kullanılırlar. Bununla beraber kullanım alanları geniş olan ürünlere de dahildir. Bu familyanın 400 civarında cins ve 4500 civarında tür içerdiği bilinmektedir. Tahılların dünyada 614 milyon hektar üzerinde işlendiği bilinmektedir. Tahılların ülkelere ve bölgelere göre dağılımına bakıldığında Avrupa, Kuzey Amerika ve Yakın Doğuda buğdayın yaygın olduğu gözlenirken, Uzak Doğu ülkelerinde ise pirinç olduğu görülmektedir.

Tahıl çeşitlerine bakacak olursak:

- Buğday,
- Arpa,
- Yulaf,
- Çavdar serin iklim tahıllarını oluştururken;
- Mısır,
- Sorgum,
- Darı,
- Pirinç sıcak iklim tahıllarını oluşturur.

1.2. Buğday

Dünyada ve Türkiye’de buğday tarımı insan beslenmesindeki temel besinlerin ham maddesi olması açısından, diğer tarımsal ürünlere oranla ayrı bir önem arz etmektedir. Özellikle ülkemizde buğday ve buğdaydan yapılan gıda maddeleri tüketiminin birinci sırayı alması nedeniyle bu önem daha da artmaktadır.

¹ UĞURLUAY Derya, Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Bahçe Bitkileri Anabilim Dalı, 2009, Sayfa: 64

1.2.1. Türkiye’de Üretim, Tüketim, İthalat, İhracat

Türkiye, dünya buğday ekim alanının %3,5’ine sahiptir. Ülkemizde buğday; toplam işlenen tarım alanlarının yaklaşık %37’sini, tahıl ekili alanların ise yaklaşık %67’sini kaplamaktadır (TÜİK, IGC 2013).

Tablo 1. 2002-2012 Yılları Türkiye Buğday Ekim Alanı, Üretimi ve Verimi

Yıllar	Ekim Alanı (Ha)	Üretim (Ton)	Verim (Kg/Ha)
2002	9.300.000	19.500.000	2.097
2003	9.100.000	19.000.000	2.099
2004	9.300.000	21.000.000	2.258
2005	9.250.000	21.500.000	2.324
2006	8.490.000	20.010.000	2.360
2007	8.097.700	17.234.000	2.130
2008	8.090.000	17.782.000	2.219
2009	8.100.000	20.600.000	2.566
2010	8.094.000	19.660.000	2.429
2011	8.096.000	21.800.000	2.693
2012	7.529.639	20.100.000	2.669

Kaynak: TÜİK 2013

Son 11 yılın buğday ekim alanları 7,5-9,3 milyon hektar arasında, üretim miktarı ise 17,2-21,8 milyon ton arasında değişmektedir. 2012 yılı TÜİK verilerine göre buğday üretimimiz 20,1 milyon tondur. Türkiye’nin buğday verimi yıllar itibariyle yükselme kaydetmiş olmasına rağmen ortalama dünya veriminin altındadır. Yüksek kaliteli tohum kullanımı, buğday verimliliğindeki en önemli faktörlerden birisidir. Buğday üretimi için ayrılan yaklaşık 8,5 milyon hektar alan dikkate alındığında, hektar başına 200 kg tohum kullanımına dayanarak yıllık tohum talebi 1,7 milyon tondur.

Tablo 2. 2012 Yılı Bölgeler Bazında Türkiye Buğday Üretimi (Bin Ton)

Bölge Adı	Ekmeklik Buğday		Makarnalık Buğday	
	Miktar	%	Miktar	%
Marmara Bölgesi	2.877	17,1	1	0
Ege Bölgesi	1.241	7,4	457	13,8
İç Anadolu Bölgesi	5.443	32,4	760	23
Akdeniz Bölgesi	2.153	12,8	261	7,9
Doğu Anadolu Bölgesi	1.153	6,9	36	1,1
Güneydoğu Anadolu Bölgesi	2.227	13,3	1.638	49,7
Karadeniz Bölgesi	1.706	10,1	147	4,5
Toplam	16.800	100	3.300	100

Tablo 3. Türkiye Buğday Tüketimi ve Yeterlilik Derecesi

Piyasa Yılı ²	Yurt İçi Kullanım (Bin Ton)	Gıda Olarak Tüketim (Bin Ton)	Tohumluk Kullanım (Bin Ton)	Yemlik Kullanım (Bin Ton)	Kayıplar (Bin Ton)	Kişi Başına Tüketim (Kg)	Yeterlilik Derecesi (%)
2002/03	19.857	15.645	1.638	1.979	596	227	96,4

² Piyasa Yılı: 2002/03-2004/05 Temmuz-Haziran, 2005/06-2011/12 yılları için 1 Haziran-31 Mayıs dönemini kapsamaktadır.

2003/04	18.957	14.782	1.674	1.932	569	212	98,4
2004/05	19.402	15.133	1.665	2.023	582	213	106,3
2005/06	16.846	14.83	1.528	425	610	...	120,6
2006/07	18.943	16.491	1.458	427	567	...	99,8
2007/08	16.882	14.584	1.458	351	489	207	96,6
2008/09	17.781	15.459	1.456	362	504	216	94,5
2009/10	16.961	14.495	1.458	425	584	200	114,8
2010/11	18.187	15.766	1.459	404	558	214	102,2
2011/12	19.610	17.090	1.457	448	614	229	105,1

Kaynak: TÜİK 2013

2011/12 sezonunda TÜİK verilerine göre ülkemizin buğday tüketim miktarı; gıda olarak 17 milyon 90 bin ton, tohumluk olarak 1 milyon 457 bin ton ve yemlik olarak da 448 bin ton olarak gerçekleşmiştir (Tablo3).

Tablo 4. Türkiye'nin Buğday (Durum Buğday Dahil) İthalat Miktarı

Yıllar	İthalat		
	Miktar(Ton)	Değer(Bin \$)	Ort.Fiyat(\$/Ton)
2002	1.116.575	150.472	135
2003	1.846.284	277.543	150
2004	1.065.389	221.868	208
2005	135.596	25.031	185
2006	239.874	52.624	219
2007	2.147.107	570.390	266
2008	3.708.003	1.483.190	400
2009	3.392.692	901.858	266
2010	2.554.189	655.044	256
2011	4.754.682	1.623.089	341
2012	3.719.154	1.125.977	303

Kaynak: TÜİK 2013

Buğday üretimi konusunda kendine yeterliliği oldukça yüksek düzeyde olan ülkemizin TÜİK verilerine göre 2011/12 dönemi yeterlilik derecesi %105,1'dir. Ancak ülkemizde bazı yıllar olumsuz iklim koşullarına bağlı olarak üretimde ve kalitede yaşanan sorunlardan dolayı talep karşılanmamakta ve ithalat yapılmaktadır. Ayrıca dünya buğday fiyatları, uygulanan gümrük vergisi oranı ve DİR (Dahilde İşleme Rejimi) kapsamında belgelerin kullanımı da ülkemiz buğday ithalat miktarını önemli ölçüde etkilemektedir.

Ülkemizin 2002 yılı buğday ithalatı yaklaşık 1 milyon 117 bin ton olarak gerçekleşmiştir.2011 yılı buğday ithalatı ise son yılların en yüksek seviyesi olan 4 milyon 755 bin tona ulaşmıştır. 2011 yılında buğday ithalatının yüksek olmasının nedeni, 25 Şubat 2011 tarihli ve 27857 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Bakanlar Kurulu Kararı (2011/1408 Sayılı Karar) ile 25 Şubat 1 Mayıs 2011 tarihleri arasında buğdayın gümrük vergisi oranının %130'dan %0'a indirilmesidir. 2012 yılı buğday ithalatı ise 3 milyon 719 bin ton olup bu rakamın %99,7'sini DİR kapsamında gerçekleştirilmiştir (Tablo 4). Ülkemizde, buğday ithalatının büyük çoğunluğu navlun ve rekabetçi fiyat avantajına bağlı olarak Rusya Federasyonu, Kazakistan ve Ukrayna'dan yapılmaktadır.

Tablo 5. Türkiye'nin Buğday (Durum Buğday Dahil) İhracat Miktarı

	İhracat
--	---------

Yıllar	Miktar(Ton)	Değer(Bin \$)	Ort.Fiyat(\$/Ton)
2002	55.329	9.781	177
2003	938	401	428
2004	864	359	416
2005	327.931	52.155	159
2006	685.673	100.853	147
2007	18.281	9.132	500
2008	8.005	5.569	696
2009	301.457	60.692	201
2010	1.171.002	200.848	172
2011	5.233	2.580	493
2012	116.079	34.248	295

Kaynak: TÜİK 2013

Ülkemiz buğday üretiminde arz fazlası olduğu dönemlerde TMO, piyasaları düzenlemek amacıyla diğer müdahale yöntemlerinin yanı sıra ihracatta yapmaktadır. Ülkemizin 2010 yılı buğday ihracatı 1 milyon 171 bin ton ile son dönemin en yüksek seviyesine ulaşmıştır. 2012 yılı buğday ihracatı ise 116 bin ton olarak gerçekleşmiştir (Tablo 5).

1.3. Arpa

Dünya tahıl üretimi içerisinde buğday, çeltik ve mısırdan sonra dördüncü sırada arpa yer almaktadır. Türkiye’de ise buğdaydan sonra ikinci sıradadır. Arpa, buğdaygiller familyasından gelmektedir. Tek yıllık bir uzun gün bitkisi olan arpa, değişik gün uzunluklarına da uyum sağlayabilmektedir.

1.3.1 Türkiye’de Üretim, Tüketim, İthalat, İhracat

Ülkemizde her bölgede üretimi yapılan arpa, tarla ürünleri içerisinde ekim alanı ve üretim miktarı bakımından buğdaydan sonra ikinci sırayı almaktadır. Türkiye’nin tüm bölgelerinde yetiştirilmekle birlikte, özellikle İç Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi, arpa üretiminde önemli iki bölgedir. Son 11 yıla baktığımızda arpa ekim alanları 2,7-3,7 milyon hektar arasında, üretiminin ise 5,9-9,6 milyon ton arasında değiştiği görülmektedir (Tablo 6).

Tablo 6. Türkiye Arpa Ekim Alanı, Üretimi ve Verimi

Yıllar	Ekim Alanı (Bin Ha)	Üretim (Bin Ton)	Verim (Ton/Ha)
2002	3.600	8.300	2,31
2003	3.400	8.100	2,38
2004	3.600	9.000	2,50
2005	3.650	9.500	2,60
2006	3.650	9.551	2,62
2007	3.428	7.306	2,13
2008	2.950	5.900	2,01
2009	3.010	7.300	2,43
2010	3.400	7.250	2,13
2011	2.869	7.600	2,65

2012	2.749	7.100	2,58
------	-------	-------	------

Kaynak: TÜİK 2013

Tablo 7. Türkiye Arpa Tüketimi ve Yeterlilik Derecesi

Piyasa Yılı ³	Yurt İçi Kullanım (Bin Ton)	Gıda Olarak Tüketim (Bin Ton)	Tohumluk Kullanım (Bin Ton)	Yemlik Kullanım (Bin Ton)	Kayıplar (Bin Ton)	Kişi Başına Tüketim (Kg)	Yeterlilik Derecesi (%)
2002/03	8.019.409	5.283.396	561.000	1.974.528	200.485	76,75	102,05
2003/04	8.425.844	5.640.836	594.000	1.980.361	210.646	80,85	94,49
2004/05	8.947.284	5.970.301	602.250	2.151.051	223.682	84,46	99,18
2005/06	8.198.800	89.300	730.000	6.936.200	223.300	0	108,92
2006/07	8.915.000	89.800	685.600	7.695.200	224.400	0	100,71
2007/08	7.057.657	68.684	685.603	5.891.660	171.710	0,97	97,32
2008/09	5.675.778	55.676	590.000	4.649.423	139.191	0,78	98,09
2009/10	5.622.113	68.620	602.000	4.556.902	171.550	0,95	122,05
2010/11	6.510.144	68.150	608.000	5.440.443	170.375	0,92	104,68
2011/12	7.035.510	71.440	573.767	5.994.934	178.600	1,00	101,5

Kaynak: TÜİK 2013

2005/06 piyasa yılında gıda olarak tüketimdeki azalışın ve yemlik kullanımdaki artışın sebebi, bu yıla kadar tüketim ayırımının hassas ölçülememesidir. Ayrıca, yine aynı döneme kadar gıda olarak tüketimin içinde endüstriyel kullanım da yer almıştır.

Arpa üretimi Türkiye’de çoğunlukla kuru şartlarda yapıldığı için verim düşüktür. Türkiye’nin arpa verimi dünya veriminin altındadır. Arpa veriminde kaliteli tohumluk kullanımı önemli bir faktördür. Ülkemizde üretilen arpanın büyük bölümü yem sanayinde kullanılırken, bir kısmı doğrudan hayvan yemi olarak, bir kısmı da bira sanayinde kullanılmaktadır.

Tablo 8. Türkiye’nin Arpa İthalat Miktarı

Yıllar	İthalat		
	Miktar(Ton)	Değer(Bin \$)	Ort.Fiyat(\$/Ton)
2002	16.759	2.435	145
2003	89.428	15.718	176
2004	240.340	39.814	166
2005	52.182	10.608	203
2006	65.963	12.850	195
2007	52.180	13.588	260
2008	253.014	92.092	364
2009	91.649	27.770	303
2010	57.076	11.933	209
2011	36.132	13.693	379
2012	76.319	26.706	350

Kaynak: TÜİK 2013

³ Piyasa Yılı: 2002/03-2004/05 Temmuz-Haziran, 2005/06-2011/12 yılları için 1 Haziran-31 Mayıs dönemini kapsamaktadır.

Ülkemizde arpa ithalat miktarı; üretime, yurt içi kullanım miktarına, uygulanan gümrük vergisi oranına ve Dahilde İşleme Rejimi kapsamında kullanılan belge sayısına bağlı olarak yıllar itibariyle değişiklik göstermektedir. 2008 yılı arpa ithalat miktarı son yılların en yüksek seviyesi olan 253.014 tona ulaşmıştır. Bu durumun temel nedeni 28 Aralık 2007 tarih ve 26714 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Bakanlar Kurulu Kararı (2007/12811 sayılı Karar) ile arpanın gümrük vergisi oranının 15 Mayıs 2008 tarihine kadar %0 olarak uygulanmasıdır. 2012 yılı arpa ithalat miktarı ise 76.319 ton olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 9. Türkiye’nin Arpa İhracat Miktarı

Yıllar	İhracat		
	Miktar(Ton)	Değer(Bin \$)	Ort.Fiyat(\$/Ton)
2002	595.824	58.910	99
2003	395.988	41.164	104
2004	15	11	704
2005	289.394	39.054	135
2006	410.498	61.818	151
2007	215.780	43.399	201
2008	0,3	0,4	1.323
2009	301.316	42.155	140
2010	500.136	74.816	150
2011	3.221	1.047	325
2012	100.771	26.415	262

Kaynak: TÜİK 2013

Arpa ihracat miktarları incelendiğinde ülkemizin arpa ürünü için bazı yıllar hariç net ihracatçı pozisyonunda olduğu görülmektedir. Nitekim 2012 yılında ülkemizden yaklaşık 101 bin ton arpa ihraç edilmiştir.

1.4. Çavdar

Çavdar (Secale), buğdaya göre geç kültüre alınmış bir bitkidir. Ülkemizde çavdar, ağırlıklı olarak yem sanayinde kullanılmaktadır. Ancak son zamanlarda değişen beslenme alışkanlıkları neticesinde insan beslenmesinde de kullanımı artmaya başlamıştır.

1.4.1 Türkiye’de Üretim, Tüketim, İthalat, İhracat

Türkiye’de son yıllarda çavdar ekim alanları azalmış, ancak verimin artması nedeniyle üretim miktarı artmıştır. Nitekim 2002 yılında 150 bin hektar olan ekim alanı, 2012 yılında 143 bin hektara gerilemiştir. Üretim miktarı ise 2002 yılında 255 bin ton iken 2012 yılında yaklaşık 370 bin ton olarak gerçekleşmiştir (Tablo 10).

Tablo 10. Türkiye Çavdar Ekim Alanı, Üretimi ve Verimi

Yıllar	Ekim Alanı (Bin Ha)	Üretim (Bin Ton)	Verim (Ton/Ha)
2002	150.000	255.000	1.700
2003	140.000	240.000	1.710
2004	143.000	270.000	1.890

2005	130.000	270.000	2.080
2006	131.245	271.000	2.060
2007	132.777	240.500	1.810
2008	125.962	254.000	1.920
2009	138.440	343.330	2.480
2010	141.000	365.560	2.590
2011	127.653	365.750	2.870
2012	143.222	370.000	2.580

Kaynak: TÜİK 2013

Tablo 11. Türkiye Çavdar Tüketimi ve Yeterlilik Derecesi

Piyasa Yılı ⁴	Yurt İçi Kullanım (Bin Ton)	Gıda Olarak Tüketim (Bin Ton)	Tohumluk Kullanım (Bin Ton)	Yemlik Kullanım (Bin Ton)	Kayıplar (Bin Ton)	Kişi Başına Tüketim (Kg)	Yeterlilik Derecesi (%)
2002/03	252.326	219.556	25.200	...	7.570	...	99,75
2003/04	302.303	267.494	25.740	...	9.069	4,17	78,36
2004/05	327.710	294.479	23.400	...	9.831	3,83	81,32
2005/06	...	...	...	...	...	3,19	...
2006/07	...	...	...	...	...	2,89	...
2007/08	252.415	43.213	23.900	178.180	7.122	3,34	94,06
2008/09	245.545	43.577	22.673	171.996	7.299	0,61	99,09
2009/10	290.554	18.201	24.980	237.207	10.166	0	116,63
2010/11	345.726	56.956	25.380	252.565	10.824	0,77	104,36
2011/12	373.272	86.700	22.978	252.765	10.830	1,20	96,70

Ülkemizde çavdar tüketimine ilişkin endüstriyel veriler elde dilemediği için Çizelge’de yer verilmemiştir. Burada yurt içi kullanım miktarı; gıda olarak tüketim, tohumluk kullanım, yemlik kullanım ve kayıplar toplamına eşittir. Çavdarın yurt içi kullanım miktarı, 2011/12 döneminde en yüksek miktarda yaklaşık 373 bin ton olarak gerçekleşmiştir (Tablo 11).

Tablo 12. Türkiye’nin Çavdar İthalat Miktarı

Yıllar	İthalat		
	Miktar(Ton)	Değer(Bin \$)	Ort.Fiyat(\$/Ton)
2002	18.279	1.727	94
2003	42.475	4.044	95
2004	15.960	3.070	192
2005	67.123	7.944	118
2006	0	0	0
2007	18.009	3.859	214
2008	15.561	5.061	325
2009	2.393	270	113
2010	0	0	0
2011	0	0	0
2012	0,2	1,3	6.137

Kaynak: TÜİK 2013

⁴ Piyasa Yılı: 2002/03-2004/05 Temmuz-Haziran, 2005/06-2011/12 yılları için 1 Haziran-31 Mayıs dönemini kapsamaktadır.

Türkiye'nin çavdar ithalat miktarı ve değeri Çizelge 12'de verilmiştir. TÜİK verilerine göre, 2011/12 dönemi ülkemiz çavdar ürünü yeterlilik derecesi %96,7 oranı ile oldukça iyi düzeydedir. Ülkemiz çavdar ithalatı yıllar içerisinde değişmekle birlikte, genel olarak, çok büyük miktarlar içermemektedir. Nitekim 2005 yılındaki 67 bin tonluk çavdar ithalatı son dönemin en yüksek seviyesidir. 2010 ve 2011 yıllarında ülkemizde çavdar ithalatı yapılmamış, 2012 yılında ise sadece 204 kg olarak yapılmıştır.

TÜİK verilerine göre ülkemizin çavdar ihracatı, 2004, 2010, 2011 ve 2012 yıllarında sırasıyla 8 ton, 1 ton, 0,5 ton ve 2.643 ton olarak gerçekleşmiştir.

1.5. Yulaf

Yulaf (Avena) bitkisi de çavdar bitkisinde olduğu gibi buğday ve arpaya göre daha yeni bir kültür bitkisidir. Dünyada ve Türkiye'de kültürü yapılan yulaflar, Hexaploid grubundandır. $2n=42$ kromozomdan olan bu gruba Denticulatae adı da verilmektedir.

1.5.1 Türkiye'de Üretim, Tüketim, İthalat, İhracat

Ülkemizde yulaf ekim alanları, 2002 yılında 155.000 hektar iken 2012 yılında 89.300 hektara kadar gerilemiştir. Verim miktarı ise 2002 yılında 1.870 kg/ha iken 2012 yılında 2.350 kg/ha'a yükselmiştir (Tablo 13).

Tablo 13. Türkiye Yulaf Ekim Alanı, Üretimi ve Verimi

Yıllar	Ekim Alanı (Bin Ha)	Üretim (Bin Ton)	Verim (Ton/Ha)
2002	155.000	290.000	1.870
2003	130.000	270.000	2.080
2004	129.000	275.000	2.130
2005	133.000	270.000	2.030
2006	100.112	208.787	2.090
2007	94.477	189.099	2.000
2008	91.036	207.000	2.150
2009	92.778	218.286	2.350
2010	88.390	203.870	2.310
2011	85.863	218.040	2.540
2012	89.327	210.000	2.350

Kaynak: TÜİK 2013

Tablo 14. Türkiye Yulaf Tüketimi ve Yeterlilik Derecesi

Piyasa Yılı ⁵	Yurt İçi Kullanım	Gıda Olarak Tüketim	Tohumluk Kullanım	Yemlik Kullanım	Kayıplar (Bin Ton)	Kişi Başına	Yeterlilik Derecesi
--------------------------	-------------------	---------------------	-------------------	-----------------	--------------------	-------------	---------------------

⁵ Piyasa Yılı: 2002/03-2004/05 Temmuz-Haziran, 2005/06-2011/12 yılları için 1 Haziran-31 Mayıs dönemini kapsamaktadır.

	(Bin Ton)	(Bin Ton)	(Bin Ton)	(Bin Ton)		Tüketim (Kg)	(%)
2002/03	290.464	266.150	15.600	...	...	...	97,84
2003/04	279.247	255.390	15.480	...	8.892	3,84	97,84
2004/05	296.387	271.536	15.960	...	8.377	3,66	97,84
2005/06	...	...	...	...	8.714	3,87	97,84
2006/07	...	...	...	...	7.982	3,53	97,84
2007/08	202.835	90.201	11.337	95.669	5.628	1,28	92,48
2008/09	201.917	85.947	10.924	99.210	5.836	1,20	96,34
2009/10	214.691	86.626	11.133	110.435	6.496	1,00	100,86
2010/11	214.518	94.702	10.607	103.142	6.067	1,28	94,28
2011/12	224.960	97.856	10.304	110.311	6.489	1,30	96,10

Kaynak: TÜİK 2013

Ülkemizde yulaf tüketimine ilişkin veriler Tablo 14’te verilmiştir. Ancak endüstriyel kullanımına ilişkin veriler elde edilememiştir. Burada yurt içi kullanım miktarı 2002/03 döneminde 290 bin ton olarak gerçekleşmiş, 2011/2012 döneminde ise yaklaşık 225 bin ton olmuştur (Tablo14).

Tablo 15. Türkiye’nin Yulaf İthalat Miktarı

Yıllar	İthalat		
	Miktar(Ton)	Değer(Bin \$)	Ort.Fiyat(\$/Ton)
2002	5.223	318	61
2003	600	43	72
2004	23.634	2.770	117
2005	7.201	789	110
2006	500	75	150
2007	9.843	3.017	307
2008	4.606	1.450	315
2009	6.166	760	123
2010	0	0	0
2011	7.476	2.815	376
2012	1.554	495	319

Kaynak: TÜİK 2013

Türkiye’nin 2002-2012 yılları arasındaki ithalat miktarları incelendiğinde, 2004 yılında yaklaşık 24 bin ton ile en yüksek seviyede gerçekleştiği görülmektedir. 2011 yılında ise yulaf ithalatı, yaklaşık 7.500 ton olarak gerçekleşmiştir. 2011 yılında yulaf ithalatının yüksek olmasının temel nedeni 25 Şubat 2011 tarihli ve 27857 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Bakanlar Kurulu Kararı (2011/1408 sayılı Karar) ile yulafın 25 Şubat- 1 Mayıs 2011 tarihleri arasında gümrük vergisi oranının %130’dan %0’a indirilmesidir. 2012 yılı yulaf ithalat miktarı 1.554 ton olup bu miktarın yaklaşık tamamı DİR kapsamında gerçekleşmiştir.

Tablo 16. Türkiye’nin Yulaf İhracat Miktarı

Yıllar	İhracat		
	Miktar(Ton)	Değer(Bin \$)	Ort.Fiyat(\$/Ton)
2002	0,3	0,2	690
2003	0,3	0,1	473
2004	0,8	0,6	765
2005	40	9	232
2006	18	4	241
2007	10	7	666
2008	0	0	0
2009	1	0,3	313
2010	0	0	0
2011	25	31	1.236
2012	11	5	475

Kaynak: TÜİK 2013

Ülkemizin 2002-2012 yılları arasında yulaf ihracat miktarları incelendiğinde, 2005 yılında 40 ton ile en yüksek seviyeye ulaştığı görülmektedir. Ülkemizin yulaf ihracatı 2011 yılında 25 ton be 2012 yılında da 11 ton olarak gerçekleşmiştir.

2. TÜRKİYE’ DE TAHİL ÜRÜNLERİNİN DEĞERLENDİRMESİ

2012 yılında TÜİK tarafından yayımlanan tüm tahıl ürünleri üretim miktarları, bir önceki yıla göre % 5,2 oranında azalarak yaklaşık 33,3 milyon ton olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 17. Türkiye Hububat Ürünleri Ekim Alanı, Üretim ve Verim Miktarları

Yıllar	Ürün	Ekim Alanı (Bin Ha)	Üretim (Bin Ton)	Verim (Ton/ha)
2008	Buğday	8.090	17.782	2,22
	Arpa	3.276	5.900	1,80
	Çavdar	126	254	1,92
	Yulaf	91	207	2,18
	Mısır	595	4.274	7,18
	Çeltik	100	753	7,00
	Toplam	12.278	29.170	
2009	Buğday	8.100	20.600	2,57
	Arpa	3.010	7.300	2,43
	Çavdar	138	343	2,48
	Yulaf	93	218	2,35
	Mısır	592	4.250	7,18
	Çeltik	97	750	7,75
	Toplam	12.030	33.461	
2010	Buğday	8.094	19.660	2,43
	Arpa	3.400	7.250	2,13
	Çavdar	141	366	2,59
	Yulaf	88	204	2,31
	Mısır	594	4.310	7,26
	Çeltik	112	860	8,69

	Toplam	12.429	32.650	
2011	Buğday	8.096	21.800	2,69
	Arpa	2.869	7.600	2,65
	Çavdar	128	366	2,87

Cinsi	2008/09		2009/10		2010/11		2011/12	
	Yurt içi Kullanım (Bin Ton)	Yeterlilik (%)	Yurt içi Kullanım (Bin Ton)	Yeterlilik (%)	Yurt içi Kullanım (Bin Ton)	Yeterlilik (%)	Yurt içi Kullanım (Bin Ton)	Yeterlilik (%)
Buğday	17.781	94,5	18.943	99,8	16.961	114,8	19.610	105,1
Arpa	5.676	98,1	8.915	100,7	5.622	122,1	7.036	101,5
Yulaf	202	96,3	0	0	291	116,6	225	96,1
Çavdar	246	99,1	0	0	215	100,9	373	96,7
Mısır	5.190	79,9	4.272	86,5	5.154	80,0	5.112	79,7
Pirinç	591	75,7	736	60,5	563	90,7	734	72,8
Toplam	29.686		32.866		28.806		33.090	

2011	Yulaf	86	218	2,54
	Mısır	589	4.200	7,13
	Çeltik	99	900	9,05
	Toplam	11.867	35.084	
2012	Buğday	7.530	20.100	2,67
	Arpa	2.749	7.100	2,58
	Çavdar	143	370	2,59
	Yulaf	89	210	2,36
	Mısır	623	4.600	7,36
	Çeltik	120	880	7,35
	Toplam	11.254	33.620	

Kaynak: TÜİK 2013

2012 yılı üretimleri bir önceki yıla göre; buğday için %8, arpa için %7, çeltik için %2,2 azalış, tane mısır için ise %9,5 oranında artış göstermiştir.

Tablo 18. Türkiye Hububat Tüketimleri ve Yeterlilik Oranları

Kaynak: TÜİK 2013

Türkiye’de her yıl çeltik üretimindeki düzenli artışla birlikte pirinç ihtiyacı karşılama oranı artış gösterirken, 2011/12 döneminde yurt içi kullanım miktarlarındaki artışa paralel olarak azalmıştır (Tablo 18).

Tablo 19. Türkiye Hububat Ürünleri İthalat ve İhracat Oranları

Ürün	İthalat (Ton)				İhracat (Ton)			
	2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012
Buğday	3.392.692	2.554.189	4.754.682	3.719.154	301.457	1.171.002	5.233	116.079
Arpa	91.649	57.076	36.132	76.319	301.316	500.136	3.221	100.771
Yulaf	2.393	0	0	0,2	0	1	0,5	2.643
Çavdar	6.166	0	7.476	1.554	1	0	25	11
Mısır	485.131	452.362	381.293	807.480	325.434	10.649	13.945	20.359
Pirinç	158.335	125.643	41.011	25.111	18.662	50.825	85.126	86.335

Ekonomi Bakanlığı tarafından üretimin yetersiz olduğu dönemlerde aşağı çekilen gümrük vergileri, 2010 yılındaki yeterlilik düzeyi değerlendirilerek buğday ve yulaf için 1 Mayıs 2011 tarihine kadar kaldırılırken, arpa, mısır ve çavdarda DTÖ' ye taahhüt edilmiş olan en yüksek seviyeye (%130) çıkarılmıştır. 25.02.2011- 01.05.2011 tarihleri arasında buğday ve yulafta gümrük vergisi oranı %0 olarak uygulanmıştır.

3. BANDIRMA ÜRETİMİ

Bandırma'da kırsal kesimde en yoğun etkinlik bitkisel üretimdir. Mısır, yulaf, şeker pancarı ve bakla en çok üretilen ürünlerdir. İlçedeki tarla arazisinin büyük bir bölümünde buğday, arpa, ayçiçeği, pamuk, soğan, nohut, çeltik, bakla ve şeker pancarı tarımı yapılmaktadır. Ayrıca bölgedeki hayvancılık ve tavukçuluğun yem ihtiyacını karşılamak üzere mısır, yulaf, fiğ gibi yem bitkileri de yetiştirilmektedir.

Tablo 20. Bandırma'da Tarım Arazisi Dağılımı

Arazi Dağılımı	Alanı (ha)	Toplam Tarım Arazisine Oranı (%)
Tarla Arazisi	33.960	83,03
Sebze Arazisi	1.665	4,07
Zeytinlik	1.510	3,692
Meyvelik-Dutluk	285	0,697
Bağ Arazisi	66	0,162
Nadas	9	0,022
Diğer	3.405	8,325
Toplam	40.900	100

Kaynak: Bandırma İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü

Tablo 21. Bandırma'da Tarla Bitkileri Üretimi (2012)

Ürünler	Ekiliş (Da)	Üretim (ton)	Ort. Verim (kg/da)
Buğday	192.000	77.100	401
Arpa	14.800	5.980	404
Yağlık Ayçiçeği	77.000	17.180	223
Kavun	5.500	11.000	2.000
Çeltik	5.469	4.375	800
Yulaf (dane)	1.031	222	215

Kanola	11.500	3.680	320
--------	--------	-------	-----

Kaynak: Bandırma İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü

Bandırma’da üretim yapan fabrikalara baktığımızda;

- KÖYMAK (mibzer)
- EKENMAK (mibzer)
- BUZCA (balya makinesi)
- PAKSAN (balya makinesi) şeklindedir.

Tarımda kullanılan makine ve aletlerde Bandırma’da üretilen traktörlerin çoğu Şahsuvaroğlu şirketi tarafından üretilmektedir.

Tablo 22. Bandırma’da Tarımsal Alet ve Makineler (2012)

Ürün Adı	Adet
Traktör-Paletli (Tırtıllı)	1
Traktör-Tek Akslı (1-5 Bg)	36
Traktör-Tek Akslı (5 Bg’den Fazla)	48
Traktör-İki Akslı (1-10 Bg)	1
Traktör-İki Akslı (11-24 Bg)	37
Traktör-İki Akslı (25-34 Bg)	46
Traktör-İki Akslı (35-50 Bg)	260
Traktör-İki Akslı (51-70 Bg)	885
Traktör-İki Akslı (70 Bg’den Fazla)	1.136

4. TÜRKİYE’ DE GÜBRE ÜRETİMİ YAPAN KURULUŞLAR

Gübre üretici kuruluşların isimleri, tesislerin coğrafi dağılımları ve sektörel dağılımı Tablo 22’de verilmiştir.

Tablo 23. Gübre Üretici Kuruluşlar

Kuruluş Adı	Tesis Yeri	Sektörel Dağılımı
Akdeniz Gübre Sanayi A.Ş. (AKGÜBRE)	Mersin	Özel

Bandırma Gübre Fabrikaları A.Ş. (BAGFAŞ)	Bandırma	Özel
Ege Gübre Sanayi A.Ş. (EGE)	Aliğa	Özel
Gübre Fabrikaları T.A.Ş. (GÜBRETAS)	Yarımca İskenderun	Özel
İstanbul Gübre Sanayi A.Ş. (İGSAS)	Yarımca	Kamu
TOROS Gübre ve Kimya Endüstrisi A.Ş. (TOROS)	Ceyhan	Özel
Türkiye Gübre Sanayi A.Ş. (TÜGSAS)	Kütahya Gemlik Samsun Elazığ	Kamu

4.1. Bandırma’ da BAGFAŞ Gübre Fabrikasının Faaliyet Durumu

Şirket 2012 yılında da sektör pazarında BAGFAŞ ismi ile özdeşleşmiş “ Türk çiftçisine en kaliteli gübreyi en uygun fiyatla sunma prensibinden hiçbir taviz vermeksizin stratejileri doğrultusunda satış programını yaparak sayıları 624’ü bulan bayileriyle yine ülke çapında fiyat belirleyicisi olmuş, bunun yanında da özel imalatları ile ihracat faaliyetlerine devam etmiştir.

Tablo 24. BAGFAŞ Üretim

ÜRETİM (TON)	2012	2011
SÜLFÜRİK ASİT (%100'LÜK)	440.296	487.357
FOSFORİK ASİT	100.338	130.667

Tablo 25. BAGFAŞ İhracat

İHRACAT (TON)	2012	2011
AS	10.138	2.653
DAP	56.125	106.048
NP(20.20.0)	3.600	0
NP(16.20.0)	9.650	0
NP(10.20.0)	8.720	0
Sülfürik Asit	50	0
TOPLAM	88.283	108.701
TOPLAM DEĞER (USD)	42.990.049	69.685.526

Tablo 26. BAGFAŞ Gübre Üretim Kapasitesi (1000 Ton/Yıl)

GÜBRE CİNSİ	KAPASİTE	N	P₂O₅	BBM	PAY
AS	215	45	-	45	%11.6
DAP/(NPK)	165/(220)	30	76	106	
NPK/(DAP)	220/(165)	44	44	88	

Toplam	600	119	120	239	
--------	-----	-----	-----	-----	--

2012 faaliyet yılında şirket toplam 487.553 ton kimyevi gübre ile 440.296 ton Sülfürik Asit ve 100.338 ton ticari Fosforik Asit üreterek bu üretimler için toplam 328.085.720 TL üretim masrafı yapmıştır. Üretim ve pazarlama faaliyetleri neticesinde BAGFAŞ 2012 faaliyet yılı cirosu KDV hariç 363.872.449 TL'si olarak gerçekleşmiştir.

5. BANDIRMA DEĞERLENDİRMESİ

Bandırma, özellikle 1970'ten sonra, büyük bir sanayileşme sürecine girmiş ve ekonomik bir çekim merkezi olmuştur. Bu durumda Bandırma'nın Marmara Bölgesi'nde yükleme-boşaltma kapasitesi açısından önemli bir limana sahip olması, sahaya demiryolu ve karayolu ile kolayca ulaşılması ve İstanbul'a yakınlığı gibi özellikleri etkili olmuştur. Sanayileşmenin yoğunluk kazandığı 1985'ten sonra, Bandırma'nın nüfusu 100.000'e kadar çıkmış ve Türkiye'nin pek çok yerinden sahaya göçler olmuştur.

Bandırma Marmara Bölgesi'nin önde gelen sanayi kentlerinden birisidir. Sanayi tesisleri ilçe merkezinde yoğunlaşmıştır. Bandırma'da, sanayi sektörünün tamamına yakını imalat sanayi oluşturmaktadır. Tarıma dayalı sanayi ağırlıklı olan fabrikaların hammaddesinin büyük bölümü bölgeden karşılanmaktadır. Hammadde kaynaklarının yakınlığı, tarıma dayalı sanayinin gelişiminde önemli bir etken olmuştur. İlçede gübre, un, yem, çırçır, çeltik, bitkisel yağ, damızlık civciv, etlik piliç, yumurta, salça, dondurulmuş su ürünleri, mermer ve taş işletmeciliğinde Türkiye'nin önde gelen firmalarının tesisleri bulunmaktadır. Bandırma ekonomisinde tarım sektörünün de önemi büyüktür. Verimli topraklara ve tarıma elverişli bir iklime sahip arazinin büyük bir bölümünde, başta tahıl olmak üzere tütün, pamuk, şeker pancarı, zeytin, üzüm gibi endüstri bitkileri yetiştirilmektedir. Bitkisel üretimin yanında sebzeçilikte yaygın olarak yapılmaktadır. Tarıma dayalı sanayinin genel sanayi tesisleri içindeki payı, her geçen yıl azalmaktadır. Son yıllarda en büyük yatırımlar tavukçuluk alanında yapılmaktadır. Ayrıca tüm sektörlerin yanında özellikle mermer ve taş işletmeciliği, tarım makineleri ve salça sektörü de atılım yapmıştır.

Bir kamu kuruluşu olan ETİBOR Bor ve Asit A.Ş. ile özel kesime ait BAGFAŞ Gübre Fabrikaları A.Ş. BANVİT Tavukçuluk ve Şeker Piliç gibi büyük firmaların burada yer alması Bandırma'daki sanayileşme sürecini hızlandırmıştır. Balıkesir-Bandırma karayolunun Manyas Gölü'nün hemen doğusundan geçmesi nedeniyle Bandırma'daki sanayi tesislerinin büyük bölümü Manyas Gölü ve KCMP (Kuş Cenneti Milli Parkı) yakınlarında kurulmuştur. BAGFAŞ, Bandırma Gübre Fabrikaları A.Ş. 2012 yılında, sunduğu bilançosu ile 363.872.449.-TL'lik bir satış cirosuna ulaşarak brüt % 7,14 oranında 25.972.292.-TL sı kâr sağlamıştır. Şirket 2012 faaliyet yılında da % 63 'ünden fazlası DAP gübresi olmak üzere dünyanın dört kıtasına 88.233 ton kimyevi gübre ihraç ederek yurdunda 42.990.049,- USD döviz kazandırırken BAGFAŞ markasını dünya pazarlarına bir kere daha teyit ettirmiştir⁶.

Bandırma'nın meteorolojik özellikleri, çok çeşitli tarımsal türün üretimine olanak tanımaktadır. İklim, narenciye hariç diğer bütün bitkilerin yetiştirilmesine elverişlidir. İlçe yüzölçümünün % 65'lik

⁶ BAGFAŞ 2012 Faaliyet Raporu

bölümü tarıma elverişli topraklardan meydana gelmektedir. Ekilebilir arazinin yaklaşık %88'i tarla bitkilerine ayrıldığından tarımsal üretimin büyük bölümünü tarla bitkileri oluşturmaktadır⁷. İlçedeki tarla arazisinin büyük bir bölümünde buğday, arpa, ayçiçeği, pamuk, soğan, nohut, çeltik, bakla ve şeker pancarı tarımı yapılmaktadır. Ayrıca bölgedeki hayvancılık ve tavukçuluğun yem ihtiyacını karşılamak üzere mısır, yulaf, fiğ gibi yem bitkileri de yetiştirilmektedir.

SONUÇ

Tarım sektörü, diğer sektörlerden farklı olarak, sürekli kontrol altında tutulması gereken ve planlı üretim yapılması gereken bir sektördür. Dış etkenlerden çok kolay etkilenebilen ve verimliliğini oldukça değiştiren birçok değişken faktörü bir arada bulunmaktadır. Topluluk ilk kurulduğu tarihlerde, Ortak bir tarım politikası ile birlikte ihtiyaca yönelik bir planlama yapmış ve gelişen dünya ile birlikte bu ortak tarım politikasının da gündeme göre reformlara ve sürekli yenilenmeye ihtiyacı olmuştur.

Tarım sektörü, Türkiye'nin sosyolojik ve ekonomik yapısı içerisinde oldukça önemli bir yer tutmaktadır. Bir ülkenin genel sosyo-ekonomik yapısı içerisinde tarım sektörünün yeri; sektörün ulusal gelire yaptığı katkı, ülkenin gıda ürünlerinde kendine yeterlilik durumu, ithalat ve ihracat açısından gösterdiği özellikler, sanayi sektörüne girdi sağlaması, istihdamdaki payı, talep yaratma gücü vb. unsurlar göz önüne alınarak değerlendirilebilmektedir. Türkiye'nin verimli toprak yapısı ve teknoloji kullanım düzeyinin düşüklüğü, tarımsal üretimin önemli ölçüde doğa koşullarına açık olarak sürdürülmesine neden olmaktadır. Altyapısı bozuk olan Türkiye tarımı, girdi ve çıktı, üretim ve pazarlanmasında sorunlu bir yapı taşımakta, önemli ölçüde gizli işsizlik barındırmakta, sorunlu ve yetersiz üretici örgütlenmesinin işlevsizliği, pazarlama kanallarının üretici ve tüketiciye yarar sağlayacak biçimde gelişmesi önünde engel oluşturmaktadır.

Türkiye'de tahıl ürün grubunda özellikle 2007 yılında dünya fiyatlarındaki ki hızlı yükselmenin yanı sıra yaşanan kuraklık, sektörün üretim gücünü azaltmıştır. Bu bağlamda tahıl ürün grubunda rekabet gücü düşük olan Türkiye'nin un ürün grubunda rekabet gücünün yüksek olduğu tespit edilmiştir. Meyve-sebze, şeker-bal, şeker hammadde gibi ürün grupları ticaret göstergeleri dikkate alındığında, Türkiye'nin rekabet gücünün AB ülkelerine göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Özellikle meyve sebze ürün grubunda da Türkiye'nin rekabet gücünün yüksek olmasının temel nedeni, iklimsel faktörlerin ürün çeşitliliğinde yarattığı avantajlardır. Şeker ürün grubunda ise Türkiye'nin rekabet gücünün yüksek olmasında, sektöre ait tarıma dayalı sanayisinin en başarılı örneklerinden biri olmasının büyük bir etkisi bulunmaktadır.

Özetle, Türkiye'nin rekabette üstün olduğu ürün grupları olmasına rağmen özellikle tarım sektöründe var olan sorunlar dikkate alınmadan uygulanan popülist politikalar yerine rekabet gücünün sürdürülebilirliğin sağlanması için üretici ve üretici örgütlenmelerinin sorunlarını dikkate alan çözüm odaklı politikalar uygulanmasının gerekliliği görülmektedir.

⁷ BANDIRMA Kaymakamlığı İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü

KAYNAKÇA

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ, Avrupa Birliği'nin Ortak Tarım Politikası Ve Türkiye'deki Gelişmeler, Sayı 22, Ekim – Kasım – Aralık – 2010 Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ARI Yılmaz, Sanayicilerin Doğa Koruma Algısı: Bandırmalı Sanayiciler Ve Kuş Cenneti Milli Parkı Örneği, BAU Sosyal Bilimler Dergisi, 17(1)

BAGFAŞ, 2012 Senesi Faaliyet Raporu

BANDIRMA İLÇE GIDA TARIM VE HAYVANCILIK MÜDÜRLÜĞÜ,
www.balikesirtarim.gov.tr

BANDIRMA ZİRAAT ODASI, Tarım Profili

DPT, Türkiye Cumhuriyeti Kalkınma Bakanlığı, Temel Ekonomik Göstergeler

İSTANBUL TİCARET ODASI, Ekonomik Ve Sosyal Araştırmalar Şubesi, Türkiye'de Üretilen Tarım Ürünleri Ve Ekonomideki Yeri

TOPRAK MAHSÜLLERİ OFİSİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ, Bandırma, Hububat Raporu, 2012

TÜİK, Türkiye İstatistik Kurumu

UĞURLUAY Derya, 2009, Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Bahçe Bitkileri Anabilim Dalı, Karboksil Uygulamasının İhraç Edilen Üzüm, Kayısı, Kiraz Meyvelerindeki Verim Ve Kalite Üzerine Etkisi, Sayfa: 64

<http://tr.wikipedia.org/wiki/Tahıl>